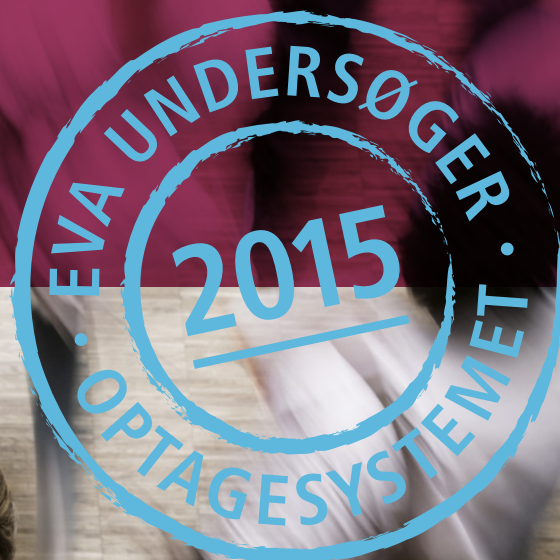

Universiteternes organisering af optag til bacheloruddannelserne

2

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Universiteternes organisering af optag til bacheloruddannelserne

2015

**Universiteternes organisering af optag til
bacheloruddannelserne**

© 2015 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-815-8

Foto: POLFOTO

Indhold

1	De danske universiteters optagepraksis	5
1.1	Variation i universiteternes beskrivelse af formålet med deres optagelsespraksis	5
1.2	To måder at organisere optaget på	6
1.3	Alternative optageprocedurer	8
1.4	Forskellige overvejelser bag kvotefordeling	9
1.5	Universiteterne analyserer deres optag	10
1.6	Universiteterne oplever udfordringer med optagesystemet	11

1 De danske universiteters optagepraksis

Optaget på universiteternes bacheloruddannelser er bestemt af en række regler fastsat i bacheloradgangsbekendtgørelsen¹. Optagelsesreglerne beskriver de overordnede principper for optaget og giver de enkelte universiteter et vist handlerum med hensyn til udvælgelsen af ansøgere. Det gælder især med hensyn til universiteternes praksis vedrørende udvælgelse af kvote 2-ansøgere samt fordelingen af uddannelsespladser på de to kvoter. I 2014 optog de 8 danske universiteter i alt 29.260 ansøgere på en bacheloruddannelse.

Nærværende rapport er en del af en række af undersøgelser, EVA foretager af optagesystemet på de videregående uddannelser i løbet af 2015. Du kan læse mere om EVA's fokus på optagesystemet på www.eva.dk.

Som et led i EVA's undersøgelse af optagesystemet har EVA adspurgt samtlige danske universiteter om deres optagepraksis. Universiteternes redegørelser viser, at der er forskel imellem de enkelte universiteter med hensyn til, hvordan de udmønter optagelsesreglerne, og hvor i universiteternes organisation optagelsespraksissen er forankret. I rapporten beskriver vi universiteternes optagelsespraksis og sætter fokus på nogle af de udfordringer, universiteterne støder på i forbindelse med optagelse af studerende. Rapporten bygger på redegørelser, universiteterne har udarbejdet til EVA.

1.1 Variation i universiteternes beskrivelse af formålet med deres optagelsespraksis

Universiteterne kan gennem deres optagepraksis medvirke til at bestemme, hvilke studerende der rekrutteres til universitetets uddannelser. Det fremgår af redegørelserne, at der er nogle fælles træk, men ligeledes variation i, hvordan universiteterne beskriver de mål og ambitioner, de ønsker

¹ *Bekendtgørelse om adgang til bacheloruddannelser ved universiteterne.*

at indfri med den valgte optagepraksis. Hovedparten af universiteterne angiver det *at tiltrække de bedst kvalificerede studerende* som den centrale målsætning for optagelsessystemet. Her angiver nogle af universiteterne det at sikre en høj kvalitet af uddannelserne som en målsætning, man hermed ønsker at opfylde på længere sigt. Flere universiteter peger eksplicit på, at man vil tiltrække de bedst kvalificerede for at uddanne kandidater, der kan matche behovet for arbejdskraft til gavn for samfundet.

Bag ønsket om at tiltrække de bedst kvalificerede studerende til uddannelserne ligger en overvejelse om, at det at tiltrække kvalificerede studerende er en vigtig forudsætning for at opretholde en høj kvalitet i uddannelsen, fx med hensyn til at kunne tiltrække de bedste forskere og undervisere.

For et universitet er den centrale målsætning at skabe det bedst mulige match mellem ansøger og uddannelse, mens et andet universitets optagepraksis skal bidrage til at skabe en god balance mellem universitetets studieform, at opnå et positivt socialt og fagligt miljø samt at mindske frafaldet.

1.2 To måder at organisere optaget på

Behandlingen af ansøgere til bacheloruddannelserne på universiteterne er delt mellem KOT og de enkelte universiteter. KOT varetager den overordnede koordinering af ansøgerne, mens universitetet træffer afgørelse om optagelse af den enkelte ansøger. Behandlingen af kvote 1-ansøgninger er forholdsvis ligetil og sker efter faldende optagelseskvotient inklusive eventuel bonus for tidlig studiestart. Behandlingen af kvote 2-ansøgninger sker efter en række regler fastsat af de enkelte universiteter.

Det er forskelligt, hvor i universiteternes organisation vurderingen af kvote 2-ansøgerne foregår, og hvor kvote 2-kriterierne bliver formuleret og indholdsudfyldt. På en række af universiteterne er optaget centralt forankret i et optage- eller studiekontor, mens det på andre af universiteterne er delt mellem et centralt kontor og de enkelte uddannelser eller fagmiljøer.

Universiteterne fordeler sig ligeligt i to forskellige modeller for sagsbehandlingen af kvote 2-ansøgningerne:

- 1 Central vurdering af alle kvote 2-ansøgninger
- 2 Central screening og decentral vurdering af kvote 2-ansøgninger.

På AAU, CBS og AU er optaget centralt forankret. Det indebærer, at vurderingen af kvote 2-ansøgere foregår i en central enhed. På disse universiteter er det typisk en central optageenhed eller et studiekontor, hvor administrativt personale læser og vurderer ansøgningerne. Fagmiljøerne involveres i indholdsudfyldelse af kriterierne for kvote 2-ansøgningerne samt evt. ved tvivlsspørgsmål i forbindelse med vurderingen af ansøgere.

Optagepraksis på AAU

På AAU varetager en central enhed (Studiekontoret) sagsbehandling af alle ansøgere, herunder registrering af ansøgninger, indhentning af dokumentation, vurdering af adgangsbasis og eventuelle dispensationer, vurdering af relevante kvote 2-aktiviteter, prioritering af ansøgere samt fremsendelse af afgørelse på ansøgningen. Den centrale enhed inddrager de enkelte uddannelser i fagspecifikke spørgsmål, herunder fastlæggelse af kriterier for udvælgelse af ansøgere i kvote 2. Uddannelserne kontaktes desuden, såfremt der er tvivlsspørgsmål ved vurdering af ansøgers kvote 2-aktiviteter.

På KU, DTU, RUC, ITU og SDU er vurderingen af kvote 2-ansøgere fordelt mellem en central enhed og de enkelte uddannelser. På disse universiteter sker der en screening af kvote 2-ansøgningerne i en central enhed, der bl.a. screener for, om ansøgere lever op til de formelle adgangskrav. På baggrund af screeningen præsenteres de enkelte uddannelser eller fagmiljøer for et reduceret antal ansøgninger, som de foretager den endelige vurdering af. På ITU præsenteres fagmiljøet for alle kvote 2-ansøgninger, der opfylder de formelle adgangskrav.

Optagepraksis på RUC

På RUC er optaget af kvote 2-ansøgere delt mellem en central enhed (studieadministrationen) og de enkelte faglige miljøer. De overordnede rammer for vurderingen af kvote 2-ansøgere er fastsat i samarbejde mellem studieledere, studienævn og den centrale studievejledning for på den måde at sikre en ensartet overordnet ramme for kriterierne. Alle kvote 2-ansøgere screenes i en central enhed og opdeles i to grupper: 1. ansøgere, der skal vurderes i de faglige udvalg, og 2. ansøgere, der ikke skal vurderes i de faglige udvalg, fordi de enten ikke opfylder de formelle adgangskrav, opfylder adgangskvotient til uddannelser med garantikvotient eller søger optagelse på en uddannelse uden adgangsbegrænsning. Ansøgere i gruppe 1 vurderes derefter af de faglige udvalg.

Ved optagelse gennem kvote 2 foretager universiteterne en konkret vurdering af ansøgerne på baggrund af en række objektive og faglige kriterier. Det er som tidligere nævnt op til de enkelte universiteter at fastlægge de kriterier, kvote 2-ansøgerne bliver vurderet på baggrund af. Der er stor forskel på kriterierne de enkelte universiteter og uddannelser imellem, ligesom der er forskel på, hvor i universiteternes organisation kriterierne fastlægges.

I vurderingen af kvote 2-ansøgerne ser universiteterne typisk på karakterer i udvalgte fag, relevant erhvervs erfaring, udlandsophold og frivilligt arbejde. På langt størstedelen af uddannelserne anvender universiteterne førnævnte kriterier i udvælgelsen af ansøgere i kvote 2. På enkelte uddannelser har man iværksat en alternativ og mere omfattende optagelsesprocedure for kvote 2-ansøgere. Det er typisk uddannelser, hvor en større del af studiepladserne tildeles gennem kvote 2 end det normale for universitetsuddannelserne. Det gælder fx en række sundhedsvidenskabelige uddannelser på SDU og veterinærmedicin på KU.

1.3 Alternative optageprocedurer

Medicinuuddannelsen på SDU har siden 2008 optaget 50 pct. af uddannelsens studerende gennem kvote 2 på baggrund af en multiple choice-test og et opfølgende interview. Udvalgelsen af de studerende sker gennem flere faser: Først gennemføres en multiple choice-test, derefter udvælges de ansøgere, der har klaret testen bedst, til et interview, og på baggrund af interviewet udvælges ansøgere til optagelse. For at blive udvalgt til multiple choice-testen er det en forudsætning, at man har et karaktergennemsnit fra den adgangsgivende eksamen på minimum 6 samt opfylder de specifikke adgangskrav. På SDU forsøger man med den alternative optagepraksis at udfordre den enkelte ansøgers overvejelser om at kunne begrunde sit studievalg. Det gør man ud fra en forestilling om, at dette vil sikre optagelse af motiverede og målrettede studerende, der udviser drivkraft og vedholdenhed med hensyn til at fuldføre uddannelsen.

Den multiple choice-test (kaldet MCQ), SDU anvender, er udviklet i et samarbejde mellem Australian Council for Educational Research (ACER) og Cambridge Assessment. Testen er valideret i forhold til australske universitetsstuderende, hvor den anvendes som supplement til det adgangsgivende karaktergennemsnit. Testen er oversat til dansk og er designet til at måle ansøgernes kognitive kompetencer med hensyn til kritisk, kvantitativt og sprogligt ræsonnement. Det opfølgende interview (kaldet Multiple Mini Interview eller MMI) er udviklet på Michael G. DeGroot School of Medicine på McMaster University i Canada og anvendes som optagelsesprocedure på en række universiteter. Et interviewforløb består typisk af 6-8 interviewstationer med én interviewer ved hver station. Interviewet varer 8 minutter, og når interviewet er slut ved én station, roterer ansøgerne videre til den næste station. Ved hver station bliver ansøgeren vurderet ud fra en række specifikke kriterier, der er udarbejdet af et fagligt panel af eksperter fra medicinuuddannelsen.

På veterinærmedicin på KU optages 50 pct. gennem kvote 2 på baggrund af en multiple choice-test og et interview. Multiple choice-testen er modsat optagelsestesten på Medicinstudiet på SDU ikke en generel egnethedsprøve, men fokuserer på det veterinærmedicinske og husdyrvidenskabelige fagområde. Ansøgerne med de ca. 180 bedste besvarelser fra optagelsesprøven indkaldes til et opfølgende interview med en underviser, en studerende og en repræsentant fra Den Danske Dyr lægeforening. Under interviewet bedømmes ansøgerens studieegnhed og faglige kvalifikationer. I den samlede bedømmelse vægter multiple choice-testen en tredjedel og interviewet to tredjedele.

AU har for medicinuddannelsen besluttet at fordoble kvote 2-optaget til 20 pct. og at ændre kvote 2-optaget i et 5-årigt pilotprojekt. Formålet er at give en ekstra chance til stærkt motiverede og egnede ansøgere uden et højt karaktergennemsnit. Optagelsen kommer til at bestå af tre trin: minimumskaractergennemsnit, multiple choice-test samt en række mindre interviews, der skal teste relevante kompetencer med henblik på at sikre det bedste match mellem studerende og studie samt mellem studerende og arbejdsmarkedets behov. For at sikre dette har universitetet drøftet relevante kompetencer med aftagere, patientforeninger, undervisere og studerende og står nu over for at skulle i gang med selve udviklingsfasen.

1.4 Forskellige overvejelser bag kvotefordeling

Det er Styrelsen for Videregående Uddannelser under Uddannelses- og Forskningsministeriet, der årligt fastsætter kvotefordelingene på de enkelte uddannelser efter indstilling fra universiteterne. Styrelsen for Videregående Uddannelser har tidligere sigtet mod en kvotefordeling i forholdet 90/10, således at 90 pct. af studiepladserne blev fordelt via kvote 1 og de resterende 10 pct. via kvote 2. Siden 2012 har Styrelsen for Videregående Uddannelser givet universiteterne mulighed for at udvide andelen af optagne gennem kvote 2.

Der kan ligge forskellige overvejelser bag fordelingen mellem kvote 1 og kvote 2. Et argument, flere af universiteterne nævner i forbindelse med kvote 2, er, at en bredere sammensat studentpopulation kan være en gevinst for studiemiljøet og arbejdsformen på studiet. På CBS har man fx siden 2012 øget andelen af studerende, der bliver optaget gennem kvote 2, således at det nu er mellem 20 og 50 pct., der bliver optaget gennem kvote 2. Det sker ud fra et strategisk ønske om at få en mere blandet studentpopulation og bevare et internationalt studentermiljø.

Det samme gør sig gældende på den humanistiske basisuddannelse og den samfundsvidenskabelige basisuddannelse på RUC, hvor 25 pct. af studiepladserne bliver tildelt via kvote 2, ud fra et ønske om at få en mere blandet studentpopulation. På den samfundsvidenskabelige basisuddannelse er der desuden en forventning om, at en større mangfoldighed blandt de studerende er

en gevinst for studiet og den problemorienterede projektarbejdsform. På jura på SDU er der ligeledes en forestilling om, at en mere blandet studenterpopulation er værdifuld for studiemiljøet.

På ITU optager man 10 pct. af de studerende gennem kvote 2. ITU har et ønske om at optage velkvalificerede studerende, som har gode resultater fra deres adgangsgivende uddannelse. På den baggrund ønsker ITU at optage en stor andel via kvote 1.

Der kan være forskellige forestillinger om den optimale kvotefordeling blandt forskellige uddannelser på samme universitet. På KU er det fx op til den enkelte uddannelse at fastlægge kvotefordelingen ud fra faglige hensyn, der fx tager udgangspunkt i analyser af de studerendes gennemførelse og frafald.

1.5 Universiteterne analyserer deres optag

Det er oplagt, at optagelsespraksis kan have betydning for, hvordan de studerende klarer sig igennem den uddannelse, de er optaget på. Det giver dog ikke sig selv, *hvilke konsekvenser* de forskellige optagelsespraksisser har. Derfor kan der være god grund til løbende at analysere, hvordan studerende optaget på baggrund af forskellige kriterier klarer sig. EVA har bedt universiteterne beskrive, hvilke analyser de foretager for at få viden om, hvorvidt fordelingen mellem kvote 1 og kvote 2 er den rette.

Langt de fleste af universiteterne følger løbende med i, hvilke forskelle der er mellem studerende, der optages via kvote 1, og studerende, der optages via kvote 2. Stort set alle universiteter har gennemført analyser af frafald. Eneste undtagelse er DTU, hvor begrundelsen er, at man ikke har et tilstrækkeligt stort antal kvote 2-studerende til, at det giver mening at undersøge forskellen mellem kvote 1 og kvote 2. Halvdelen af universiteterne kigger ligeledes på gennemførelsestid, mens 5 af de 8 universiteter analyserer optagekvotens betydning for karaktergennemsnit. RUC har desuden netop fået gennemført en profil- og frafaldsundersøgelse af et eksternt konsulentfirma.

Der synes dog at være betydelig forskel i den praksis, universiteterne har med hensyn til at analysere konsekvenserne af deres optagelsespraksis. Mens nogle, fx CBS, systematisk gennemfører analyser og evalueringer, synes andre, fx DTU, i mindre grad at have et systematisk setup omkring dette.

1.6 Universiteterne oplever udfordringer med optagesystemet

Den måde, optagelsessystemet er indrettet på, kan have mange forskelligartede konsekvenser, fx med hensyn til, hvilke frihedsgrader universiteterne har, og hvor ressourcekrævende det er for institutionerne at administrere optagelsessystemet. Derfor har EVA også spurgt universiteterne om, hvilke udfordringer de oplever i deres optagelsespraksis, samt om de har ændringsforslag i forbindelse med, hvordan arbejdet med optag kan forbedres.

Udfordringer

Ressourcebelastningen i forbindelse med administrationen af optaget er den udfordring, som flest universiteter peger på i forbindelse med indretningen af optagelsessystemet. Flere af universiteterne peger på dette som en central udfordring, og det er behandlingen af kvote 2-ansøgninger, der trækker på universiteternes ressourcer. Her fastsætter bekendtgørelsen, at studiepladserne skal tildeles efter en konkret vurdering.² Dette forhindrer universiteterne i at sortere kvote 2-ansøgninger efter objektive kriterier som fx karaktergennemsnit for på den måde at indsnævre feltet af ansøgninger, hvor der skal foretages en konkret vurdering af ansøgningen. Et af universiteterne bemærker, at de nye bestemmelser om startmerit, der er en del af fremdriftsformen, er med til at øge dette ressourcepres.

Som beskrevet ovenfor er der forskel på, hvordan universiteterne administrerer optaget af kvote 2-ansøgere; hvor det nogle steder primært er administrativt personale, der vurderer ansøgningerne, er det andre steder videnskabeligt personale. Der er således forskel på, hvordan universiteterne konkret håndterer den ressourceudfordring, som mange oplever i forbindelse med optagelse af nye studerende. Et af universiteterne peger endvidere på, at en betydelig del af de studerende, der søger ind via kvote 2 på det pågældende universitet, ender med at blive optaget via kvote 1, hvorfor en stor del af arbejdet med at vurdere kvote 2-ansøgninger ender med at være spildt arbejde.

To af universiteterne peger på tidspres som en anden udfordring. Et af universiteterne peger på, at der særligt med hensyn til de studerende, der vil starte lige efter gymnasiet, er kort tid til at behandle de studerendes ansøgninger. Et universitet peger i forlængelse heraf på, at ansøgnings- og svarfrister er særligt problematiske, når det gælder internationale studerende, hvor fristerne ofte ikke passer ind i den årscyklus, man har i andre lande.

² Jf. § 22, stk. 2, i *Bekendtgørelse om adgang til bacheloruddannelser ved universiteterne.*

Ændringsforslag

Som løsning på ressourceudfordringen i forbindelse med optagelse af kvote 2-ansøgere foreslår tre af universiteterne, at de får mulighed for at anvende minimumskrav til kvote 2-ansøgernes karaktergennemsnit. På den måde kan karaktergennemsnittet anvendes som et objektive kriterium til at sortere i ansøgerne, så der skal foretages færre konkrete vurderinger. Det kan desuden frigive ressourcer til at foretage den faglige vurdering. Forslaget går dels ud på at fjerne kravet om, at der skal foretages konkrete vurderinger af alle kvote 2-ansøgninger, og dels ud på at opfylde et ønske om at få mulighed for at anvende objektive kriterier til at sortere ansøgere via kvote 2. Som alternativ til karaktergennemsnit nævner et universitet muligheden for at anvende optagelsesprøver til at sortere i kvote 2-ansøgere.

Et af universiteterne foreslår, at det bør være muligt for universiteterne at fastsætte en minimumskaraktter for ansøgere i kvote 1, men uden at dette minimumskrav skal gælde for kvote 2. Et andet universitet opstiller samme forslag, dog med den tilføjelse, at det bør være muligt at anvende kvote 2-optaget til at supplere det samlede antal ansøgere op til en bestemt grænse.

Et af universiteterne foreslår, at man forsøger at håndtere udfordringen med tidspresset, fx ved at behandle kvote 2-ansøgninger separat i forhold til kvote 1-ansøgninger. Et andet universitet mener ikke, det bør være muligt for årets studenter at søge via kvote 2, da det ville forhindre mange overflødige ansøgninger. Dette universitet foreslår også, at det bliver muligt at indskrive studerende udenom KOT allerede fra 2. semester. Endelig peger et universitet på, at det ville være hensigtsmæssigt, hvis ansøgninger til kvote 1 blev behandlet i en central enhed, i stedet for at de, som i dag, skal behandles af alle de forskellige uddannelsessteder, som ansøgeren har angivet som ønsker i ansøgningen.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.

ISBN: 978-87-7958-815-8

